นิพนธ์ต้นฉบับ

ภาวะสุขภาพของประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2553

วุฒิพงศ์ คงทอง **, สรพงษ์ ชูเพชร *, พวงผกา ช่วยบำรุง *, มนพ ยกฉวี *, สุพาณี คงเรือง * และคนึงนุช แจ้งพรมมา ***

** สถานีอนามัยบ้านน้ำเลือด ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ** โรงพยาบาลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานภาวะสุขภาพของประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อายุ 35 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ สุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ขนาดตัวอย่างจำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ในกรณีข้อมูลแจงนับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ในกรณีข้อมูลต่อเนื่อง

ผลการศึกษา ด้านลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 68 เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 35 ปี ถึง 79 ปี มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 82 ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 68 จบระดับการศึกษาสูงสุดประถมศึกษา ร้อยละ 49 มีน้ำหนักเฉลี่ย 59 กิโลกรัม และมีระดับส่วนสูง เฉลี่ย 152 เซนติเมตร ด้านภาวะสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 48 ที่มีระดับความดันโลหิตอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ มีระดับน้ำตาลในเลือดตั้งแต่ 67 mg/dl ถึง 149 mg/dl (เฉลี่ย 86) เกือบ 1 ใน 3 พบว่า มีระดับดัชนีมวลกายอยู่ในระดับอ้วน มีระดับความหนาของชั้นไขมันใต้ผิวหนังอยู่ในระดับดีมากที่สุด ร้อยละ 67 มีระดับแรงบีบมืออยู่ในระดับดี มีระดับแรงเหยียดขาและแรงเหยียดหลังในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 48.3 และ 56.7 ตามลำดับ ส่วนของระดับความจุปอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความจุปอดอยู่ในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 42 กว่าครึ่งมีระดับความอดทนของปอดและหัวใจ อยู่ในระดับดีมาก และมีระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป ระดับความเครียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดอยู่ในระดับต่ำและระดับปกติใกล้เคียงกัน ร้อยละ 44 และร้อยละ 43 ตามลำดับ

คำสำคัญ: *ภาวะสุขภาพของประชาชน และจังหวัดพัทลุง*

Original Article

Health Condition of the Residents in Moo 6, Nong Nhoon Village, Tha Mi Ram Subdistrict, Phatthalung Province, Fiscal Year of 2010

Wudipong Khongtong*, *Sorapong Chuped**, *Puangpaka Chuaebamrung**, *Manop Yhogjhawee**, *Supanee Khongreang** *and Kanungnuch Jeangpomma* ***
* *Namleod Primary Health Center Moo 6, Nong Nhoon Village, Tha Mi Ram Subdistrict, Phatthalung Province*
** *Prayern Hospital , Khaonkaen Province*

Abstract

This a cross-sectional survey research. The purpose of the study was to examine the health condition of the residents in Moo 6, Nong Nhoon Village, ThaMiRam Subdistrict, Mueang District, Phatthalung Province. The residents who are over 35 years old and live in Moo 6, Nong Nhoon Village, Tha Mi Ram Subdistrict were the subjects of the study. 100 residents were selected using simple random sampling. The data was analyzed using descriptive statistics which are frequency distributions, percentage (in case of enumerable data), average, standard deviation, minimum and maximum to describe demographics of the subjects.

The results were that in personal characteristic dimension, almost 68 percent of the subjects were female age 35 – 79 years and they were married. 82 percent worked as femer and 68 percent finished grade 6 of their primary education. On the average, 49 percent of the subjects were 59 kilograms with 152 centimeters. In the dimension of health status, almost 48 percent of the subjects had hypertention and their blood sugar levels were 67 mg/dl to 149 mg/dl (86 on the average). Almost a one-third occupied body mass indices that were considered fat and the level skin fold Hekness (tricep, bicep) . 67 percent reflected a good level of hand grip. The levels of leg strength and back strength were mostly at a bad level, 48.3 and 56.7 percent respectively. In the aspect of lung capacity, the subjects' lung capacity level was at the lowest level, 42 percent. Almost half of the subjects' cardiorespiratory endurance was at a good level and their happiness level was equal to other normal people. For the level of their stress, it found that the low level and the normal level of stress were alike, 44 and 43 percent respectively.

Keyword: *health condition of the residents and Phatthalung province*

บทนำ

สุขภาพมิใช่สภาวะการเจ็บป่วยหรือบริการสาธารณสุขเท่านั้น สุขภาพของมนุษย์มีความเกี่ยวเนื่องกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย สังคมเศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การอพยพย้ายถิ่น การติดต่อสื่อสารภายใต้สังคม ข้อมูลเทคโนโลยีที่แตกต่างกันและสถานปัจเจกบุคคลที่แตกต่างกันทั้งสภาวะความสมบูรณ์ของร่างกายที่ถ่ายทอดผ่านพันธุกรรม พฤติกรรมการกระทำ ความเชื่อความศรัทธา ซึ่งหล่อหลอมชี้นำแนวทางวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล สุขภาพจึงเป็นระบบที่ต้องสอดคล้องสมดุลกันทั้ง 3 องค์ประกอบหลักพื้นฐาน จึงจะก่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขหรือสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณของบุคคล (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2549) ปัจจุบันภาวะสุขภาพของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลกระทบมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและภายในประเทศ ซึ่งมีผลต่อภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตอย่างมาก อัตราอุบัติการณ์ของโรคไม่ติดเชื้อและโรคที่เกิดจากพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น เช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน (กิตติ เอื้อพงศธร, 2551) โรคปอด โรคจิตเวชและโรคทางระบบกล้ามเนื้อ ซึ่งปัจจุบันโรคดังกล่าวได้เป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญทางสาธารณสุข ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขพยายามที่จะป้องกันโรคไม่ติดต่อดังกล่าวด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การตรวจคัดกรองให้การเรียนรู้เรื่องโรคและการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพด้านต่างๆ จากการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อของสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือด (2552) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยการคัดกรองโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวานและการเยี่ยมบ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างบูรณาการด้วยสหวิชาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดที่อายุ 35 ปีขึ้นไปได้รับการคัดกรองโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน 1,855 คน พบว่า เสี่ยงเป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 192 คน (ร้อยละ 10.2) โรคเบาหวาน 56 คน (ร้อยละ 3.0) และนอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนเป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 237 คน (ร้อยละ 9.3) โรคเบาหวาน 155 คน (ร้อยละ 6.1) โรคทางระบบกล้ามเนื้อ 492 คน (ร้อยละ 8.9) และโรคทางจิตเวช 6 คน (ร้อยละ 0.1) จากปัญหาสุขภาพของประชาชนดังกล่าวสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดได้ร่วมกับโปรแกรมวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตรวจคัดกรองภาวะสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่หมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นเครื่องมือในการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพของประชาชนกลุ่มดังกล่าวและเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพของประชาชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) แบบตัดขวาง (cross-sectional)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านหนองหนุน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง อายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปที่มิได้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคระบบกล้ามเนื้อ และโรคระบบทางเดินหายใจ จำนวนทั้งหมด 317 คน และนำมาคำนวณหาขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการประมาณค่าสัดส่วน กรณีทราบขนาดประชากร (อรุณ จิรวัฒน์กุล, 2548) เมื่อกำหนดให้ความเชื่อมั่น 95% p = 0.57 (ซึ่งเป็นสัดส่วนภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพในภาพรวมจากการสำรวจข้อมูลภาวะสุขภาพในภาพรวมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่ามิหรำของสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดปีงบประมาณ 2552 และกำหนดให้ e = 15% ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 92.5 แต่ในครั้งนี้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 100 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากแบบไม่ใส่กลับคืน

เครื่องมือที่ใช้และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้เพื่อวัดและประเมินภาวะสุขภาพด้านต่างๆ ได้แก่ Automatic Blood Pressure Monitor,Accu-Chk Advantage ,เครื่องชั่งน้ำหนักแบบสปริง,แถบวัดส่วนสูง, Lange skin fold, Handgrip dynamometer, Back and leg dynamometer, Spirometer, แบบสอบถามวัดระดับความสุข และความเครียดของกรมสุขภาพจิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ได้แก่ เพศ ระดับอายุ ระดับรายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา หลักประกันสุขภาพ ระดับความดันโลหิต ระดับน้ำตาลในเลือด ระดับดัชนีมวลกาย ระดับแรงบีบมือ ระดับแรงเหยียดขา ระดับแรงเหยียดหลัง ระดับความหนาของชั้นไขมันใต้ผิวหนัง ระดับความอดทนปอดและหัวใจ ระดับความเครียดและระดับความสุข

2) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ได้แก่ อายุ รายได้ น้ำหนักและส่วนสูง

ผลการวิจัย

คุณลักษณะส่วนบุคคล

พบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 68 เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 35 ปี ถึง 79 ปี มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 82 รองลงมาสถานภาพสมรสม่าย ร้อยละ 12 อาชีพเกษตรกรรมมากสุด ร้อยละ 68 รองลงมารับจ้าง ร้อยละ 21 จบการศึกษาสูงสุดประถมศึกษา ร้อยละ 49 ไม่ได้เรียนหนังสือและจบระดับมัธยมศึกษา/ปวช ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 19 และร้อยละ 12 ตามลำดับ มีน้ำหนักตั้งแต่ 40 กิโลกรัมถึง 109 กิโลกรัม มีระดับส่วนสูง 140 เซนติเมตรถึง 181 เซนติเมตร

ระดับภาวะสุขภาพ

พบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 48 ที่มีระดับความดันโลหิตอยู่ในระดับสูงกว่าปกติและมีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 9 ที่มีระดับความดันโลหิตอยู่ในระดับสูงกว่าปกติมาก(รุนแรง) มีระดับน้ำตาลในเลือดตั้งแต่ 67 mg/dl ถึง 149 mg/dl (เฉลี่ย 86) เกือบ 1ใน 3 พบว่า มีระดับดัชนีมวลกายอยู่ในระดับอ้วนและระดับผอมร้อยละ 5 กลุ่มตัวอย่างมีระดับความหนาของชั้นไขมันใต้ผิวหนังอยู่ในระดับดีมากที่สุด ร้อยละ 67 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 30 และมากกว่าร้อยละ 80 มีระดับแรงบีบมืออยู่ในระดับดี มีระดับแรงเหยียดขาและแรงเหยียดหลังในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 48.3 และ 56.7 ตามลำดับ ส่วนของระดับความจุปอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความจุปอดอยู่ในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 42 กว่าครึ่งมีระดับความอดทนของปอดและหัวใจ อยู่ในระดับดีมากและมีระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป ด้านความเครียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดอยู่ในระดับต่ำและระดับปกติใกล้เคียงกัน ร้อยละ 44 และร้อยละ 43 ตามลำดับ

บทสรุปและอภิปรายผล

1) ระดับความดันโลหิตของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าระดับปกติ ร้อยละ 48 และสูงกว่าระดับปกติมาก(รุนแรง) ร้อยละ 9 เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่ามิหรำกว่าร้อยละ 35 นิยมปรุงอาหารโดยใช้ผงชูรส น้ำปลาและเกลือแกงในปริมาณที่มากและบริโภคอาหารที่มีรสเค็ม เช่น กะปิ ไตปลา (วุฒิพงศ์ คงทองและคณะ, 2552)

2) ระดับแรงบีบมือ แรงเหยียดขา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและระดับดี โดยเฉพาะแรงบีบมือกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี ร้อยละ 81.4 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมคือทำนา ทำสวนยาง ต้องไถนา ถอนต้นกล้าเกี่ยวข้าว กรีดยางด้วยมือและรับจ้าง แบกหาม ร้อยละ 89.0 ซึ่งอาชีพดังกล่าวต้องทำงานที่จะต้องออกแรงโดยใช้มือและขาเป็นส่วนใหญ่จึงออกแรงบีบมือและแรงเหยียดขาได้เป็นอย่างดี

3) ระดับแรงเหยียดหลัง กลุ่มตัวอย่างมีระดับแรงเหยียดหลังอยู่ในระดับต่ำมากที่สุด ร้อยละ 42.0 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเกือบทุกคนมีอายุมากกว่า 35 ปี อายุเฉลี่ย 57 ปี ซึ่งประชาชนที่มีอายุมากขนาดนี้ส่วนใหญ่มักจะมีอาการปวดหลังส่งผลให้มีระดับแรงเหยียดหลังในระดับต่ำสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรวรรณ แซ่ตั้น(2550) พบว่าแรงงานก่อสร้างย้ายถิ่นชั่วคราวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาการปวดหลังและมีแรงเหยียดหลังในระดับต่ำ

4) ระดับความเครียดและระดับความสุข พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดและระดับความสุขน้อยกว่า

คนทั่วไป ร้อยละ 44 และร้อยละ 27 ตามลำดับสอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (2549) พบว่าความสุขมวลรวมของประชาชนในประเทศไทยลดลงต่ำลงมาอย่างต่อเนื่องโดยพบว่า สถานการณ์ปัจจุบันมีค่าความสุขต่ำที่สุด ร้อยละ 2.4 ส่วนด้านหลักธรรมาภิบาล การเมือง รัฐบาล และองค์กรอิสระ ด้านระบบการค้าเสรีในกระแสโลกาภิวัตน์ ด้านสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัย มีคะแนนความสุข ร้อยละ 3.7 ร้อยละ 3.6 และร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1) จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างหลายคนยังที่มีระดับความดันโลหิตและระดับน้ำตาลในเลือดเกินมาตรฐาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตพื้นที่รับผิดชอบควรให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในประชาชนกลุ่มนี้ เช่น เยี่ยมบ้านเพื่อให้การเรียนรู้และเฝ้าระวังระดับระดับความดันโลหิตและระดับน้ำตาลตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

2) กลุ่มตัวอย่างหลายคนมีปัญหาเกี่ยวกับแรงเหยียดขาและแรงเหยียดหลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรที่จะส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าวออกกำลังกายชนิดต่างๆที่ช่วยให้กล้ามเนื้อยืดหยุ่นมากขึ้นหรือส่งเสริมให้มีชมรมโยคะเพื่อส่งเสริมสุขภาพในชุมชน

3) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป ร้อยละ 27 และความเครียดอยู่ในระดับสูงสูงกว่าปกติ ร้อยละ 13 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ควรจัดส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นหรือส่งเสริมให้มีการสวดมนนั่งสมาธิปฏิบัติธรรมเพื่อลดภาวะตึงเครียดในชีวิตประจำ

ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่กว้างขึ้นเพราะการประเมินภาวะสุขภาพจะช่วยทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพไปด้วย

2) ประชาชนที่มีปัญหาภาวะสุขภาพ เช่น ระดับความดันโลหิตสูงเกินมาตรฐานและระดับน้ำตาลในเลือดสูงเกินกำหนด มาเข้าคอร์สเพื่อทำวิจัยกึ่งทดลองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทานอาหารและพฤติกรรมการออกกำลังกาย

3) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้ภาวะสุขภาพของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ(ยกเว้นภาวะความเครียด) หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย

4) การดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินภาวะสุขภาพในครั้งนี้ควรที่จะดำเนินงานวิจัยไปพร้อมๆกับการตรวจคัดกรองภาวะสุขภาพของสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ดังกล่าว เพื่อประหยัดงบประมาณและลดการทำงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานในพื้นที่ดังกล่าว

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน หมู่ที่ 6 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ที่ให้ความร่วมมือในการเตรียมชุมชนและติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง ขอขอบคุณนักศึกษาโปรแกรมวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กิตติ เอื้อพงศธรและจารุวรรณ นิพพานนท์. (2551) รายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจของประชาชนในอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ.**วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น** .ปีที่ 6 (2). 62.

วุฒิพงศ์ คงทองและคณะ. (2552).**การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกำกับตนเองร่วมกับทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมเพื่อพัฒนาให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงควบคุมระดับความดันโลหิตให้อยู่ในภาวะปกติ.**สถานีอนามัยบ้านน้ำเลือด.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์.(2552). **ระบบสุขภาพในท้องถิ่น:อนาคตระบบสุขภาพไทย.** สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. นนทบุรี, 2549.

สรุปผลการปฏิบัติงานของสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดประจำปี 2552.(2552). **งานควบคุมโรค ไม่ติดต่อ.** เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานวิจัยเอแบคโพลล์.(2552) ระดับความสุขของคนไทย. **นิตยสาร** Modernmom .(144), 38.

เอกสารประกอบการประเมินมาตรฐานงานสุขศึกษาสถานีอนามัยบ้านน้ำเลือดประจำปี 2552.(2552). **มาตรฐานงานสุขศึกษาองค์ประกอบที่** 5. เอกสารอัดสำเนา.

อรวรรณ แซ่ตั๋น.(2550). ความผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อในแรงงานก่อสร้างย้ายถิ่นชั่วคราวจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **ศรีนครินทร์เวชสาร** .ปีที่ 22 (2) , 164.